

Kotoutuminen eilen, tänään, huomenna

Suuret pohjalaiset
kotoutumispäivät
23.10.2018

Helsinki

Pasi Saukkonen

Mitä kotoutuminen on?

- oman paikkansa löytämistä siellä missä asuu
- yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumista
- vertailukelpoista menestymistä elämässä
- hyväksytyksi tulemista, syrjimättömyyttä
- itsensä osaksi ja osalliseksi kokemista
- osallistumista yhteisön ja yhteiskunnan toimintoihin.

Kotoutuminen toissapäivänä

- Ei sillä väliä, ettette te kuitenkaan tänne jää – eikä me sitä halutakaan.
- Jos te kuitenkin meinaatte jäädä, niin koettakaa pärjätä niin kuin parhaaksi näette.
- Työnantajat, kollegat, tuttavat ja sukulaiset avustavat sen minkä voivat ja/tai katsovat tarpeelliseksi.

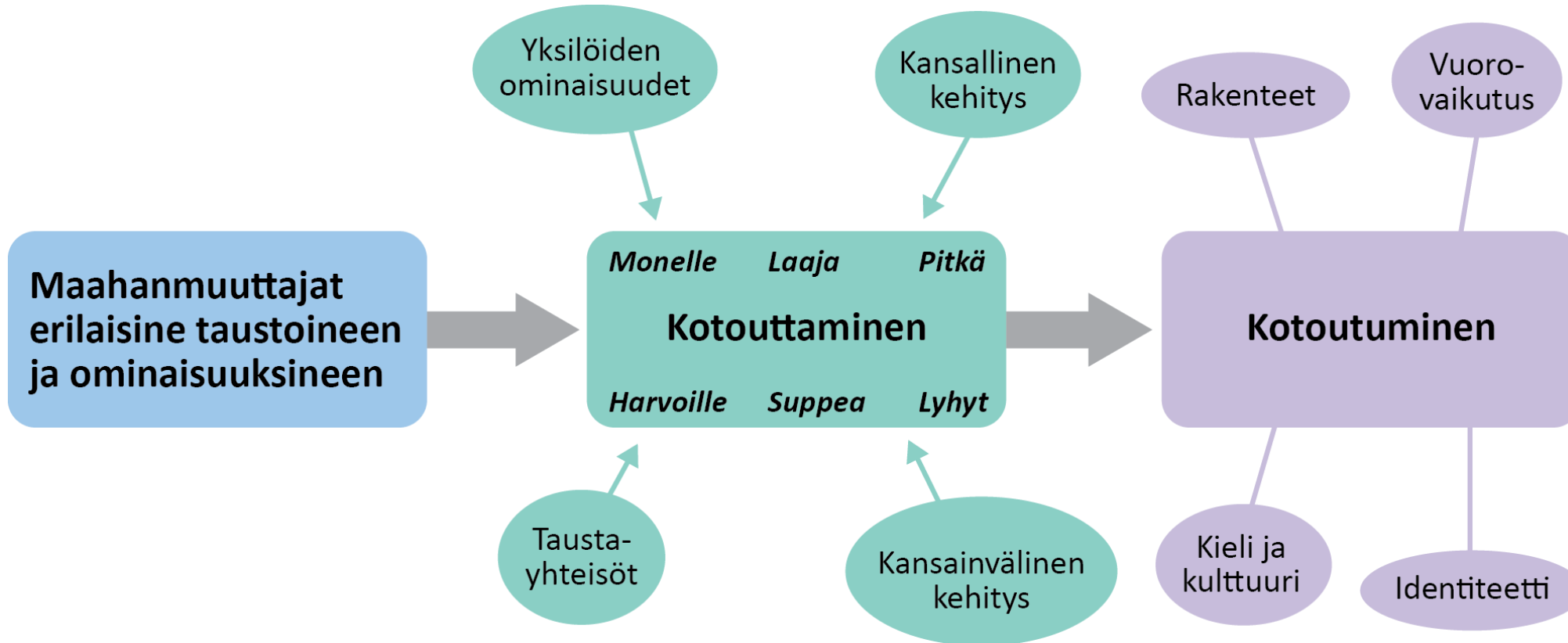
Kotoutuminen eilen

- Jotain tarttis tehdä.
- Sulauttamismalli: tavoitteena on, että maahanmuuttajasta tulee erottumaton osa yhteiskuntaa; julkisen vallan toimet pyrkivät tätä edistämään.
- Eriyttämismalli: tavoitteena on pitää kantaväestö ja maahanmuuttajat / uudet vähemmistöt erillään ja suojella kantaväestöä ja valtakulttuuria.
- Integraatiomalli: tavoitteena on, maahanmuuttajat pääsevät osaksi yhteiskuntaa ja osallistuvat siihen, ja samalla voivat säilyttää kielensä, kulttuurinsa ja identiteettinsä.

Kotoutuminen tänään

- Dynaaminen ja kaksisuuntainen **keskinäisen sopeutumisen prosessi**, johon osallistuvat sekä maahanmuuttajat että jäsenvaltioiden asukkaat. (Euroopan unioni, 2009)
- Maahanmuuttajan ja yhteiskunnan **vuorovaikutteinen kehitys**, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. (Laki kotoutumisen edistämisestä, 2010)
- Kaikki helsinkiläiset äidinkieleensä, kansalaisuuteensa ja syntymämaahansa katsomatta **voivat tuntea itsensä helsinkiläisiksi** ja kaikki maahanmuuttajat **osallistuvat aktiivisesti** yhteiskuntaan. (Helsingin kaupunki, 2013)

Kotoutuminen on iso ja monimutkainen asia

Mitä me tiedämme?

- Maahanmuuttajat ovat tavattoman moninainen joukko ihmisiä, joita ei juuri kannata käsitellä yhtenä kokonaisuutena.
- Työperäisesti muuttavat työllistyvät yleensä hyvin (Yllätys!), monilla muilla ja etenkin pakolaistaustaisilla matka työelämään on usein pitkä.
- Maahanmuuttajilla on kohonnut köyhyysriski, myös silloin kun heillä on työpaikka, ja asumisen olosuhteet ovat usein heikommät kuin kantaväestöön kuuluvilla.
- Samastuminen asuinmaahan ja sen kulttuuriin vaihtelee, osa maahanmuuttajista (ja heidän lapsistaan) kokee ulkopuolisuutta.
- Suurella osalla maahanmuuttajista asiat ovat olosuhteet huomioiden hyvin, ellei erinomaisesti.

Mitä me emme tiedä?

- Me tiedämme aika huonosti, miksi asiat ovat niin kuin ne ovat.
- Me tiedämme hyvin huonosti, mitkä kotouttavat toimet ovat todella tehokkaita ja vaikuttavia.

Mitä viime aikoina on tapahtunut?

- Muuttoliike on entisestään monimuotoistunut.
- Kaikki maat ovat lähtömaita, tulomaita ja kauttakulkumaita.
- Muuttoliike on sukupolvistunut.
- Monimuotoisuus on laajaa (super) ja monimutkaista (complex).

- Taloudessa ja työmarkkinoilla on tapahtunut suuri rakennemuutos, joka jatkuu yhä uusin muodoin.
- Monikulttuurisuusajattelua on alettu vastustaa, myös maissa, joissa sitä ei koskaan ole ollutkaan.

- Vuoden 2015 tapahtumat ovat tuoneet maahanmuuton ja kotoutumisen asiat poliittisen keskustelun ja päätöksenteon ytimeen.

Kotoutumisen ja kotouttamisen haasteet

Miten työmarkkinoille pääsyä nopeutetaan, siellä pysymistä tuetaan?

Miten edistetään kotoutumista silloin kun ollaan pitkäkestoisesti/toistuvasti työelämän ulkopuolella?

Miten edistetään ”toiseen sukupolveen” kuuluvien yhdenvertaisuuden tosiasiallista toteutumista?

Miten luodaan edellytyksiä yhteenkuuluvuuden tunteelle keskinäisistä eroista huolimatta?

Kotouttaminen huomenna

- Yhteiskunnat muuttuvat: muuttuvatko käsityksemme yhteiskunnista ja kansakunnista?
- Kotouttamista tarvitaan: löydetäänkö toimintatapa, joka kohdentaa oikeat toimet oikeisiin kohtiin?
- Kotoutuminen on ensi sijassa paikallisen tason ilmiö: löytyykö toimiva tasapaino ja vuoropuhelu kotouttamishallinnon eri tasojen välillä?
- Kotouttaminen maksaa: osataanko se nähdä investointina, joka maksaa itsensä takaisin tulevaisuudessa?

Kiitos!

- Pasi Saukkonen
- Erikoistutkija, dosentti
- Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia, Kaupunkitutkimus ja -tilastot
- Puh: 040-3344800
- E-mail: pasi.saukkonen@hel.fi
- <https://pasisaukkonen.wordpress.com/>
- Twitterissä: @pasi_saukkonen

- [Ulkomaalaistaustaiset Helsingissä –kotisivu](#)
- [Mallia maailmalta – arvio Alankomaiden kotouttamispolitiikan arvioinnista](#)
- [Kotoutuminen tapahtuu kaupungeissa: OECD:n raportti tarjoaa hyviä neuvoja kotouttamiseen paikallistasolla](#)
- [Eroja ja yhtäläisyyksiä – ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi -tutkimuksen tietojen valossa.](#)